

БІБЛІЯТЭКАЗНАЎСТВА, КНІГАЗНАЎСТВА, БІБЛІЯГРАФАЗНАЎСТВА

С. В. ЗЫГМАНТОВІЧ, А. Ю. КАЗЛЕНКА

МАТЫВАЦЫЯ БІБЛІЯТЭЧНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ Ў СТРУКТУРЫ ПРАФЕСІЙНАГА САМАВЫЗНАЧЭННЯ БУДУЧЫХ СПЕЦЫЯЛІСТАЎ

Паводле вынікаў даследаванняў паказана роля матывацыі бібліятэчнай дзейнасці ў структуры прафесійнага самавызначэння будучых спецыялістаў бібліятэчнай справы, акрэслены педагагічна мэтанакіраваныя падыходы, прыёмы і метады, умовы і раішэнні на фарміраванні станоўчай матывацыі бібліятэчнай дзейнасці ў студэнтаў факультэта інфармацыйна-дакументных камунікацый Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў, прыведзена агульная структура курса «Бібліятэчная прафесіялогія».

У рэаліях пачатку ХХІ ст. дастаткова выразна бачны замкнёны круг праблем бібліятэчнай адукацыі і бібліятэчнай прафесіі: нізкі ў сучасных абставінах прэстыж прафесіі бібліятэкара прыводзіць да паступлення на бібліятэчныя спецыяльнасці немэтанакіраванага абітурыента са слабымі ведамі, няўстойлівым прафесійным самавызначэннем, што дэтэрмінуе кадравыя праблемы ў галіне.

Вывучэнне матывацыі працоўнай дзейнасці бібліятэчных спецыялістаў, пытанняў, звязаных з іх прафесійным самавызначэннем, адаптацыяй на працоўных месцах, пытанняў павышэння кваліфікацыі бібліятэкараў з'яўляецца адным з асноўных кірункаў даследаванняў у бібліятэчнай прафесіялогіі (К. Бэйкуэл, Т. А. Жданава, Т. Д. Жукава, С. Р. Матліна, К. А. Патаніна, А. У. Сакалоў, І. Б. Стралкова, Э. Р. Сукіасян і інш.). Не меней значным становіцца і вывучэнне матывацыі выбару прафесіі бібліятэкара студэнтамі, матываў навучання гэтай прафесіі.

Прафесійнае развіццё чалавека антагенетычна звязана з асноўнымі відамі яго дзейнасці, якія адпавядаюць узроставым перыядам. Узроставае развіццё чалавека як суб'екта працы Я. А. Клімаў уяўляе ў выглядзе трох перыядаў (перыяд дашкольнага развіцця, перыяд «выбару прафесіі», перыяд прафесійнай падрыхтоўкі і наступнага станаўлення прафесіянала), у кожным з іх вылучае і характарызуе стады развіцця прафесійнага станаўлення, якія можна разглядаць як этапы прафесійнага самавызначэння [5].

У перыяд «выбару прафесіі» на стады аптацыі – 14–18 гадоў – адбываецца авалоданне сістэмай сацыяльна значных каштоўнасных уяўленняў, ідэалаў, актыўнае засваенне сістэмы належных зносін з людзьмі, актыўны самааналіз і суаднясенне сваёй асобы і свету дарослых, спробы рэальнага планавання сваёй будучыні. У гэты час асабліва інтэнсіўна і актыўна фарміруюцца інфармацыйныя асновы маральнай, сацыяльнай і, такім чынам, прафесійнай накіраванасці асобы. Дадзеная стадыя завяршаецца афармленнем спецыфічнага для яе псіхічнага наватвора ў структуры самасвядомасці суб'екта – рэалістычнага ўяўлення аб некаторай «рэферэнтнай» прафесійнай супольнасці, у якую ён уключае сябе ў будучыні.

Прафесійнае самавызначэнне – гэта вызначэнне чалавекам сябе адносна выпрацаваных у грамадстве крытэрыяў прафесіяналізму. Яно пачынаецца з выбару прафесіі, але не заканчваецца на гэтым, бо чалавек на працягу жыцця сутыкаецца з бесперапыннымі прафесійнымі выбарамі. Прафесійнае самавызначэнне – гэта працэс і вынік фарміравання гатоўнасці самастойна планавання, карэкціравання і рэалізоўвання перспектывы свайго адукацыйна-прафесійнага «маршруту», выяўляць унутраныя і знешнія праблемы самаразвіцця ў рамках вызначанага часу, прасторы.

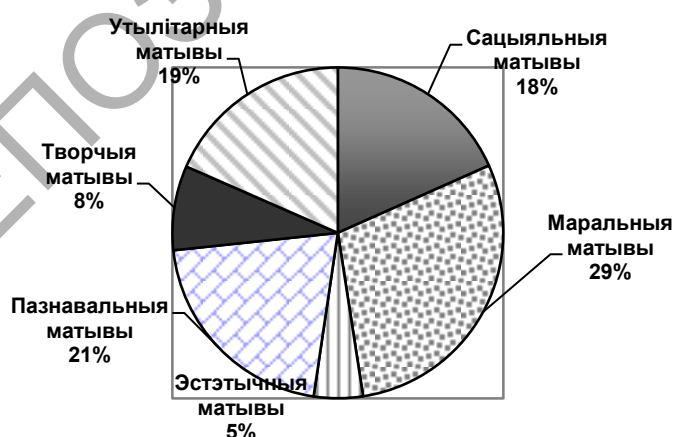
Працэс прафесійнага самавызначэння ўключае развіццё самасвядомасці асобы – даследуецца як працэс, у якім чалавек спазнае сябе і ставіцца да сябе. Кампанентам цэласнай самасвядомасці асобы з’яўляецца прафесійная самасвядомасць. Прафесійную самасвядомасць можна вызначыць як якасць асобы, якая праяўляецца ў накіраванасці суб’екта на самога сябе ў мэтах прафесійнага самавызначэння, суаднясенні патрабаванняў прафесіі са сваімі магчымасцямі.

Кампанентамі прафесійнага самавызначэння з’яўляюцца прафесійная матывацыя і прафесійная ідэнтыфікацыя. Паводле меркавання Я. Г. Яфрэмава, К. Б. Шыныбаевай, прафесійная ідэнтыфікацыя разумеецца як працэс самаатаасамлівання і атаасамлівання сябе з іншымі прадстаўнікамі прафесійнага асяроддзя (рэальнымі і ідэальнымі) на аснове ўстойлівай эмацыйнай сувязі [2, с.116]. Вынікам працэсу прафесійнай ідэнтыфікацыі з’яўляецца прафесійная ідэнтычнасць асобы, гэта значыць якасная вызначанасць прафесійнай ролі, пазіцыі. Аб’ектыўным паказчыкам прафесійнай ідэнтычнасці выступае паспяховасць прафесійнай дзейнасці.

Тэрмін «матывацыя» ўяўляе сабой больш шырокае паняцце, чым тэрмін «матыў». Матывацыю можна вызначыць як сукупнасць фактараў псіхалагічнага характару, якія тлумачаць паводзіны чалавека, яго накіраванасць і актыўнасць. Матывацыя абумоўлівае паводзіны і дзейнасць і, тым самым, аказвае ўплыў на прафесійнае самавызначэнне, на задаволенасць чалавека сваёй прафесіяй. Прафесійная матывацыя – гэта дзеянне пэўных стымуляў, якія абумоўліваюць выбар прафесіі і працяглае выкананне абавязкаў, звязаных з гэтай прафесіяй.

Праблема матывацыі бібліятэчнай дзейнасці з’яўляецца адной з найболей складаных у бібліятэчнай прафесіялогіі. Важна разумець, што матывы могуць быць усвядомленымі і асэнсаванымі, а могуць і не ўсведамляцца – асабліва маладымі людзьмі, якія не маюць дастатковага досведу ў асэнсаванні сваіх паводзін. Вядучым прафесійным матывам з’яўляецца суб’ектыўны вобраз выніку прафесійнай рэалізацыі. Гэты вобраз можа змяняцца; ён можа адпавядаць характарыстыкам прафесіі, а можа супярэчыць ім; і, як ужо было паказана, ён можа знаходзіцца на розных узроўнях усвядомленасці і асэнсавання.

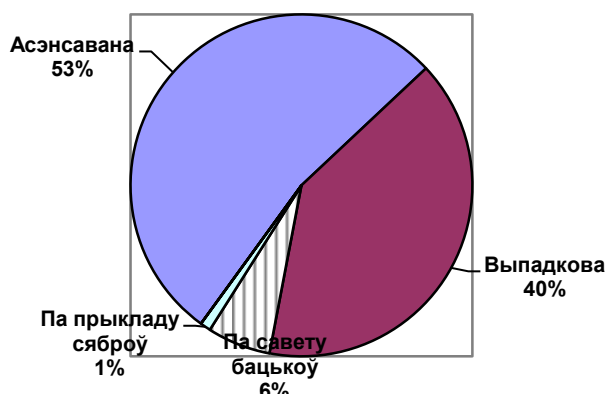
Аналіз матываў, якія ўплываюць на выбар бібліятэчнай прафесіі першакурснікамі факультэта інфармацыйна-дакументных камунікацый Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў (па выніках даследавання 2010 г.), дазваляе гаварыць аб прафесійнай накіраванасці асобы многіх першакурснікаў. Калі аб’яднаць матывы, звязаныя са схільнасцямі да бібліятэчнай дзейнасці, цікавасцю да інфармацыі і зносін з людзьмі, то заўважна, што іх доля ў агульнай структуры матываў даволі вялікая (мал. 1).

Мал. 1. Матывы, аднесенныя студэнтамі да значных пры выбары прафесіі бібліятэкара-бібліёграфа

Сярод удзельнікаў анкетавання свядома і мэтанакіравана выбралі прафесію бібліятэкара-бібліёграфа 53% (мал. 2). Даследаванні мінулых гадоў [4] сведчаць, што свядомым выбар прафесіі бібліятэкара-бібліёграфа быў толькі для 19 % студэнтаў. Але ў

2010–2011 гг. была і тэндэнцыя зніжэння колькасці паступаючых на бібліятэчныя спецыяльнасці – конкурс пры паступленні на факультэт быў 0,8 чалавека на месца.

Мал. 2. Асэнсаванасць выбару студэнтамі прафесіі бібліятэкара-бібліёграфа

Адказваючы на пытанне: «Якіх якасцей, на ваш погляд, патрабуе прафесія бібліятэкара-бібліёграфа?» – удзельнікі анкетавання стварылі суб'ектыўны вобраз бібліятэкара-бібліёграфа, для якога характэрны: уменне працаваць з літаратурай (інфармацыяй), ладзіць зносіны з людзьмі, спагадлівасць, уседлівасць, шырокі светапогляд, у меншай ступені – мэтанакіраванасць. Сярод якасцей, якія ёсць непасрэдна ў рэспандэнтаў для выдатнай працы бібліятэкарам-бібліёграфам, большасць з іх вылучыла: уменне ладзіць зносіны з людзьмі, спагадлівасць, уменне працаваць з літаратурай (інфармацыяй), уседлівасць. Паказаныя даныя сведчаць, што ў большасці студэнтаў незалежна ад матываў выбару прафесіі бібліятэкара-бібліёграфа ёсць суб'ектыўныя перадумовы для паспяховай працы па выбранай прафесіі.

Яшчэ адзін фактар – матывацыйны ўзрост. Псіхологі сцвярджаюць, што наймацнейшай матывацыйнай валодаюць маладыя людзі ва ўзросце 20–35 гадоў. У шматлікіх выпадках, калі работа не прыносіць маральнага задавальнення, чалавек яе мяняе. Паніжэнне матывацыі часта адбываецца, калі чалавек занадта доўга працуе на адным месцы. Лічыцца карысным кожныя 4–5 гадоў мяняць месца сваёй працы. Іншы важны фактар захавання матывацыі – пастаяннае навучанне і самаадукацыя. Інфармацыя, атрыманая падчас навучання, прымушае чалавека рухацца далей. Але найважнейшым фактарам у падтрыманні матывацыі на высокім узроўні з'яўляецца сталы самааналіз сваіх уласных псіхічных і фізічных рэсурсаў і свайго цяперашняга становішча на кар'ерных усходах.

Выбар бібліятэчнай прафесіі ў адпаведнасці з тым або іншым матывам (дзея чаго?) шмат у чым вызначае і матывы навучання. Калі браць пад увагу, што матыў – гэта не што іншае, як прадмет патрэбнасці, то, па даных апытання першакурснікаў факультэта інфармацыйна-дакументных камунікацый Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў, для будучых бібліятэкараў такімі прадметамі з'яўляюцца: пазнавальная цікавасць да дысцыплін (17,4%), пачуццё абавязку і адказнасці (17,4%), жаданне атрымліваць падвышаную стыпендыю (16,6%), жаданне лепш падрыхтавацца да самастойнай працы (14,5%), імкненне пазбегнуць нараканняў з боку выкладчыкаў і бацькоў (12,3%), жаданне заняць прэстыжнае месца ў групе, на факультэце, ва ўніверсітэце (9,8%), жаданне атрымаць пахвалу (6,4%), імкненне быць у лідарах сярод аднакурснікаў (5,1%), адсутнасць матываў (0,4%).

Падраздзяленне матываў на вядучыя (дамінантныя) і сітуацыйныя (матывы-стымулы), знешнія і ўнутраныя дазваляе з вялікай доляй верагоднасці меркаваць, што як навучанне для будучых бібліятэкараў, так і дзейнасць для тых бібліятэкараў, якія ўжо працуюць, працякаюць як ланцуг сітуацый, адны з якіх выступаюць як мэтанакіраванае прыцягненне. Мэта дзейнасці і матыў у дадзеным выпадку супадаюць. Іншыя сітуацыі ўспрымаюцца як

мэтанакіраваны прымус, калі мэта і матыў не супадаюць. Да мэты бібліятэчнай дзейнасці бібліятэкар у гэтым выпадку можа ставіцца абыякава і нават негатыўна. У сітуацыях першага тыпу бібліятэкары працуюць з захапленнем, натхнёна і прадуктыўна. У другім выпадку – цяжка, з непазбежным нервовым напружаннем і звычайна не маюць добрых вынікаў.

У самой сферы прафесійнай матывацыі найважнейшую ролю адыгрывае станоўчае стаўленне да прафесіі, паколькі гэты матыў звязаны з канчатковымі мэтамі навучання. Калі студэнт разбіраецца ў тым, што за прафесію ён выбраў, і лічыць яе патрэбнай і значнай для грамадства, гэта, безумоўна, уплывае на тое, як складваецца яго навучанне. Можна сцвярджаць, што актыўным у прафесійным навучанні будзе той студэнт, які ўсвядоміць патрэбу ў ведах, неабходных у будучай прафесійнай дзейнасці, а сваю прафесію – як адзіную або асноўную крыніцу задавальнення сваіх матэрыяльных і духоўных запатрабаванняў.

Працэс прафесійнага станаўлення прадугледжвае фарміраванне ў свядомасці, уяўленнях студэнтаў прывабнага вобразу спецыяліста і адначасова фарміраванне на гэтым грунце яго прафесійнай самаідэнтыфікацыі. Асноўнымі складнікамі механізма самаідэнтыфікацыі выступаюць станоўчыя, зацікаўленыя адносіны студэнта да выбранай прафесіі, успрыняцце яе як умовы самаразвіцця і жыццёвай самарэалізацыі, усебаковае вывучэнне яе спецыфікі, мэт і значнасці ў грамадскім развіцці, выяўленне ўмоў паспяховага ажыццяўлення прафесійнай дзейнасці, асэнсаванне сваіх прафесійных магчымасцей і адэкватныя суадносіны сябе з канкрэтнымі прафесійна значнымі характарыстыкамі.

В. І. Сулава сцвярджае, што найважнейшымі педагогічнымі ўмовамі, якія садзейнічаюць эфектыўнаму фарміраванню матывацыйнага кампанента прафесійнага станаўлення будучых спецыялістаў, з'яўляюцца: 1) усведамленне студэнтамі мэты прафесійнай падрыхтоўкі, якое дазваляе ўплываць на каштоўнасна-сэнсавыя адносіны, што вызначаюць прафесійна-асобасную пазіцыю; 2) псіхолога-педагогічнае суправаджэнне працэсу прафесійнай падрыхтоўкі, якое прадугледжвае дыягностыку асобнага і інтэлектуальнага развіцця; 3) практыка-арыентаваны характар навучання, арганізацыя якога дазваляе ўвасобіць прадметны і сацыяльны змест прафесійнай працы і сістэмы прафесійных адносін; 4) развіццё прафесійнай зацікаўленасці, якая падахвочвае да самаразвіцця і самарэалізацыі ў пэўнай практычнай дзейнасці [8, с.9].

Педагогічная сістэма ВНУ павінна стымуляваць самаідэнтыфікацыю студэнта, якая разгортваецца ў трох вымярэннях – як духоўна-светапоглядная, камунікатыўная і прафесійная. Прафесійная самаідэнтыфікацыя вызначаецца як працэс эмацыянальна-кагнітыўнага атаясамлівання асобы з будучай прафесійнай дзейнасцю, успрыняцце сябе як актыўнага суб'екта дадзенай дзейнасці. Гэта своеасаблівае паглыбленне, перанясенне сябе ў прастору, абставіны будучай сферы дзейнасці, што вядзе да глыбокага разумення і засваення яе ўнутранай логікі, прызначэння, а таксама забяспечвае самапазнанне асобы. Вядучай дамінантай з'яўляецца не прыняцце суб'ектам зададзенага знешняга ўспрыняцця прафесійнай дзейнасці як мадэлі пэўных паводзін, а выяўленне ў ёй асабістага сэнсу, раскрыццё перспектывы для праяўлення сваёй унікальнай сутнасці і каштоўнасці. Вырашэнню гэтай задачы спрыяе ўкараненне ў педагогічную практыку сучасных педагогічных канцэпцый падрыхтоўкі спецыялістаў, і ў прыватнасці асобна-арыентаванай, кампетэнтнаснай, у якой асобнае развіццё студэнта разглядаецца як фундаментальная аснова яго прафесійнай і жыццёвай самаарганізацыі.

У кантэксце прыведзеных палажэнняў прадстаўляецца неабходным засяродзіць увагу на двух аспектах: па-першае, што менавіта перад выкладчыкамі факультэта інфармацыйна-дакументных камунікацый стаіць задача ўжо ў ходзе вучэбна-выхаваўчага працэсу сфарміраваць поўны і адэкватны вобраз спецыяліста-прафесіянала, раскрыць сацыяльную запатрабаванасць прафесіі бібліятэкара, сфарміраваць дамінантную матывацыю да паспяховага пазнавальнай і прафесійнай дзейнасці. Па-другое, актуальным з'яўляецца выяўленне педагогічна найбольш мэтазгодных падыходаў да арганізацыі прафесійнай самаідэнтыфікацыі будучых бібліятэкараў на працягу падрыхтоўкі ў навучальнай установе.

У сувязі з адзначаным спецыяльнаю ўвагу неабходна надаваць працы са студэнтамі першага курса, працэсу іх адаптацыі да ўмоў ВНУ. Неабходна імкнуцца забяспечыць прафесійную адаптацыю студэнтаў да вучэбна-пазнавальнай дзейнасці, да зместу і асобных кампанентаў вучэбнага працэсу, асаблівасцей выбранай прафесіі ў адпаведнасці з асобнымі якасцямі і каштоўнасцямі арыентацыямі; дыдактычную адаптацыю, якая спрыяе пераёмнасці ў сістэме «школа – ВНУ», фарміраванню самастойнасці ў вучэбнай і навуковай дзейнасці, патрэбам у самакантролі, самаадукацыі і самавыхаванні; сацыяльна-псіхалагічную адаптацыю шляхам фарміравання добрых міжасобных адносін паміж членамі вучэбнай групы, студэнтамі старшых курсаў факультэта, выкладчыкамі [5].

Значную ролю ў рэалізацыі гэтых форм адаптацыі павінны адыграць: курс «Уводзіны ў спецыяльнасць», прафесійна-выхаваўчая накіраванасць выкладання спецыяльных дысцыплін як на змястоўным, так і на працэсуальным узроўнях, выхаваўчая работа куратараў, кафедраў, за якімі замацаваны спецыялізацыі.

Улічваючы той факт, што ў курсе «Уводзіны ў спецыяльнасць» толькі нязначная колькасць гадзін адводзіцца на знаёмства студэнтаў з будучай прафесіяй, мяркуючы, неабходны распрацоўка і ўвядзенне ў вучэбны план такога курса, як «Бібліятэчная прафесіялогія». Прапануемая дысцыпліна магла б даць студэнтам комплекснае ўяўленне аб самой навуцы «бібліятэчная прафесіялогія», а таксама гісторыі бібліятэчнай прафесіі, яе ролі і месцы ў грамадстве ў розных гістарычных перыяды, сацыяльна-псіхалагічных асаблівасцях прафесіі, ведах, уменнях, навыках, асабістых якасцях, якія патрабуюцца для бібліятэкара-прафесіянала. Значная ўвага пры выкладанні курса можа быць удзелена і пытанням бібліятэчнай прафесіяналізацыі: раскрыццю кірункаў фарміравання бібліятэчнага спецыяліста шляхам розных форм арганізаванага навучання і паслядыпломнага прафесійнага ўдасканалення, шляхам фарміравання прафесійнай свядомасці і самасвядомасці кожнага спецыяліста, раскрыцця магчымасцей дасягнення ў прафесіі майстэрства, высокага прафесіяналізму, творчасці. Важнае месца займаюць таксама і пытанні прафесійнай культуры бібліятэкара (этычнай, інфармацыйнай, псіхалага-педагагічнай, экалагічнай, прававой, эканамічнай); пытанні функцыянавання прафесійных камунікацый у бібліятэчнай сферы. Такім чынам, мэта гэтага курса: фарміраванне ў студэнтаў прафесійнай свядомасці, глыбокага разумення сутнасці, значнасці, норм і асаблівасцей бібліятэчнай прафесіі. Курс прадугледжвае не толькі тэарэтычную і практычную падрыхтоўку, але і накіраваны на прывіццё любові да прафесіі бібліятэкара, кампенсцыю слабай інфармаванасці студэнтаў у давузаўскі перыяд пры прафесійным самавызначэнні.

Адначасова з набыццём ведаў аб вобразе прафесіянала неабходна забяспечыць яго напаўненне асобным сэнсам, эмацыянальнымі адносінамі, спалучыць з накопленым вопытам суб'екта, што з'яўляецца базай для цэласнага ўяўлення свайго прафесійнага шляху кожным студэнтам, калі грамадскае і асабістае выступаюць як узаемазвязаныя і ўзаемастымулюючыя кампаненты і прадстаўляюць аснову фарміравання вобраза Я-прафесіянал.

Напрамкамі фарміравання вобраза прафесіянала як умовы для ажыццяўлення самаідэнтыфікацыі студэнтаў сёння на факультэце інфармацыйна-дакументных камунікацый Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў выступаюць педагагічна мэтанакіраваныя падыходы, прыёмы і метады: асобна-дзейнасны падыход да арганізацыі вучэбна-выхаваўчага працэсу; практычны метады навучання; выкарыстанне актыўных форм навучання (дзелавая гульня, рашэнне вытворчых, сітуацыйных задач, публічная абарона падрыхтаваных праектаў і інш.), а таксама форм вучэбнай работы, арыентаваных на калектыўную (камандную) падрыхтоўку і абмеркаванне, якія дазваляюць комплексна развіваць пазнавальны, эмацыянальны, валявы, матывацыйны складнікі псіхічнай сферы; практыка-арыентаваная тэматыка розных відаў заданняў, падрыхтоўка праектаў, курсавых, дыпломных работ па заказах бібліятэк і выкарыстанне вынікаў вучэбнай дзейнасці ў практыцы работы бібліятэк краіны; правядзенне заняткаў на базе бібліятэк краіны ў межах функцыянавання вучэбна-навукова-вытворчых комплексаў; падрыхтоўка студэнтамі эсэ, прэзентацый аб бібліятэчнай прафесіі, паслугах бібліятэк, рэкламнай інфармацыі аб бібліятэках, бібліятэкарах для СМІ, удзел у прафарыентацыйнай рабоце; сустрэчы з вядучымі спецыялістамі бібліятэчнай сферы як нашай краіны, так і

за межних; правядзенне выхаваўчых, культурна-масавых, адукацыйных мерапрыемстваў студэнтамі-старшакурснікамі для студэнтаў першага курса («Пасвячэнне ў студэнты», «Першаліст», «Дзень факультэта»), вучняў школ г. Мінска і інш.

Пэўныя ўяўленні аб выніковасці работы факультэта ў разглядаемым кірунку могуць даць звесткі лакальных сацыялагічных даследаванняў, якія характарызуюць станоўчую дынаміку змянення задаволенасці выпускнікоў і маладых спецыялістаў выбранай спецыяльнасцю: у 65,8% рэспандэнтаў уяўленні аб спецыяльнасці на працягу вучобы змяніліся ў лепшы бок, уласны выбар лічаць правільным 65,5%; працягваюць работу па спецыяльнасці плануюць 60% маладых спецыялістаў.

Відавочна, што ў кола праблем, звязаных з вывучэннем стаўлення студэнтаў да выбранай прафесіі, павінен быць уключаны шэраг пытанняў: задаволенасць прафесіяй; дынаміка задаволенасці прафесіяй ад курса да курса; фактары, якія ўплываюць на фарміраванне задаволенасці: сацыяльна-псіхалагічныя, псіхалага-педагагічныя, дыферэнцыяльна-псіхалагічныя, у тым ліку і палаўзроставыя; сістэма і іерархія матываў, якія вызначаюць пазітыўнае або негатыўнае стаўленне да выбранай прафесіі.

Сёння адзначаецца крызіс бібліятэкі як сацыяльнага інстытута, падае прэстыж бібліятэчнай прафесіі, у маладых спецыялістаў бібліятэк даволі часта ў структуры самаідэнтыфікацыі не назіраецца прафесійны элемент. Тым не менш у тэорыі сінергетыкі паказваецца, што станаўленне мацнейшай, новай сістэмы адбываецца ва ўмовах яе адкрытасці, знаходжання ў крызісным, крытычным стане, які характарызуецца няўстойлівасцю. Пры гэтым новая структура падчас эвалюцый і суправаджальных яе адхіленняў, выпадковасцей павінна самастойна «выжыць», каб дасягнуць належнай устойлівасці. Самаарганізацыя, у тым ліку і бібліятэкі, і бібліятэкара, і студэнта бібліятэчнай спецыяльнасці, – гэта здольнасць любой сістэмы да самаразвіцця праз выдзяленне з сябе новых, больш жыццёўстойлівых структур і, адпаведна, якасна новых матываў, ідэй, сэнсаў.

1. Буева, Л. П. Самоопределение и самовоспитание юношества / Л. П. Буева. – М.: Знание, 2000. – 320 с.

2. Ефремов, Е. Г. Феномен профессиональной идентификации и его динамика в период профессионального обучения / Е. Г. Ефремов, К. Б. Шиныбаева // Сибирский психологический журнал. – 1999. – № 11. – С. 114–121.

3. Жукова, Т. Д. Профессиональное сознание библиотекаря: теоретический анализ проблемы / Т. Д. Жукова // Школьная библиотека. – 2007. – № 4. – С. 17–26.

4. Зыгмантович, С. В. Мотивация выбора профессии библиотекаря и профориентационная работа / С. В. Зыгмантович // Библиотечное дело-2004: всеобщая доступность информации: материалы 9-й Междунар. науч. конф. (Москва, 22–24 апреля 2004 г.). – М., 2004. – С. 47–49.

5. Климов, Е. А. Психология профессионального самоопределения / Е. А. Климов. – Ростов-на-Дону: Феникс, 1996. – 512 с.

6. Кульневич, С. В. Менеджмент профессионального самоопределения: учеб.-метод. пособие / С. В. Кульневич. – Воронеж, 1998. – 198 с.

7. Матлина, С. Г. И это всё о нём. Попытка самоидентификации / С. Г. Матлина // Библиотечное дело. – 2008. – № 20. – С. 2–7.

8. Сулова, О. И. Формирование мотивационного компонента профессионального становления будущих педагогов-психологов: автореф. дис. ... канд. пед. наук / О. И. Сулова. – Саратов, 2007. – 24 с.

S. ZYGMANTOVICH, A. KAZLENKA

**THE MOTIVATION OF LIBRARY ACTIVITY
IN STRUCTURE OF PROFESSIONAL SELF-DETERMINATION
OF THE FUTURE LIBRARIANS**

On the results of the researches the role of the library activity motivation in the structures of professional self-determination of the future librarians is shown, the pedagogical purposeful approaches, receptions and methods, conditions and decisions on the formation of positive motivation of library activity at students of the faculty of information and document communications of the Belarussian State University of culture and arts are outlined, the general structure of a course «The library profессиography» for students of the faculty is resulted.

Дата паступлення артыкула ў рэдакцыю: 04.05.2011.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ